

ONKO TIETOA? eli kun tähdetkään eivät kerro

Selailllessani ilahtuneena Blackbeardin ja Williamsin upeaa teosta "The Smithsonian Collection of Newspaper Comics" (Smithsonian Institution Press, Washington, 1977) intouduin huimaan science fictionin eli kuvittelemaan tilannetta, jolloin akatemisoitunut sarjakuva on tuottanut tarpeeksi professoreja tutkimaan kaiken maailman kuvasarjat, seuloimaan jyvät akanoista ja säkitämään jyvistä 97-99-osaisen ensyklopedian, josta sitten löytyisi jokaisen merkittävän sarjakuvan jokainen merkittävä kehitysvaihe. Jonkinlainen kansainvälinen sarjakuvan perusnäytevalikoima olisi saatava aikaan selkeyttämään sarjakuvan kehityshistoriaa, sillä tärkeisiin vanhoihin sarjakuviin tutustuminen on käytännössä vähintäänkin satumanvaraista... ja jos nyt joskus jonkun vanhan Barksin uusinana saakin ei sarja välttämättä edusta Barksin parhaimmillaan ja onhan lisäksi maksettava kahdestakymmenestä sivusta moniväritettyä wc-paperia sekä parhaimmillaan siitä yhdestä, jolla katalat toimittajat tuputtavat, huuttavat ja luputtavat viattomia räkänokkia taruilemalla näille teennäisinfoa siitä kuinka Hessun isosetä lainasi liiterinavaintaan Franklinin leijaan tai kuinka Touhon veljenpoika lahjoitti hirret Lepikon torpan rakentamiseen - toimittajien vilpittömyyttä en epäile, mutta Amerikan kehitys näyttää johtavan italialaisen Topolino-taskulehden linjoille, yhdistelmään tusinasarjakuvaa ja Disneylän postimyyntiluetteloa.

Tiivistäkseni edellisen: tärkeiden albumien hankkiminen on mahdollista, tärkeiden sarjakuvalehtien sitä vaikeampaa mitä vanhempia ja vierasmaalaisempia ne ovat, ja tärkeiden päivä- ja viikkostrippien kerääminen aivan viime vuosikymmeniltäkin on kylänhullun kokopäivätyötä.

Vuosisadan alun sarjakuvaan on varmasti jo tarpeeksi ajallista perspektiiviä jotta uraauurta neet tai muuten uniikit sarjakuvataiteen edustajat voidaan kaivaa esiin ja kanonisoida yhteiseksi kulttuurinomaisuudeksi. Todistaahan jo sekin, että supisuomalainen lukija tuntee lukiesaan Yhdysvalloissa vuonna 1908

julkaistua sarjakuvaa, joka tyyliältään selvästi eroaa nykysarjakuvasta ja jonka tapahtumaympäristö on vieras, että päivän parin ikäiseksi tarkoitettuun tuoteseen (kustantaja) on sarjan luoja sisällyttänyt pitkäikäisen idean tai kestävän totuuden (lukijat). Sarjakuvasta on jo kirjoitettu varmasti tarpeeksi sekä historioita että teoksia, joissa loistava kuvaruutu sieltä toinen täältä juhlavasti todistaa sarjakuvan olevan täysivaltainen jäsen suuressa kuvataideperheessä. Jokainen suomalainenkin asiansharrastaja tuntee nimeltä Krazy Katin tai Little Nemon, onpa lisäksi nähnyt niistä muutamaa strippinkiin, mutta lisämateriaaliin tutustuminen muutamia vaikeasti hankittavia uusintapainoksia lukuunottamatta on mahdotonta.

Vuonna 1970 ilmestynyt "Comics - Suuri Sarjakuvakirja 1" oli, kyseenalaisista kohdevalinnoistaan huolimatta, kiinnostava yritys sarjakuvan historian kattavan antologian suuntaan. Lisää osia ei kuitenkaan ilmestynyt, joten tavallisten sarjisten kanssa (Comics oli halpa ja nidottu) ei tulevan antologian kannata kilpailla; puitteiksi jäivät näin kokonahkasidos, kultainen selkä, 67 vuoden maksuaika kuukautuisine osamaksuineen, sekä meikattujen kahvikuppinaisten ja häikäilemättömien asiamiesten myyntiverkosto. Ruotsissa Comics jaksoi pitempään, mutta hyvin pian alkoi sielläkin markkinatutkimus kyselykuponkeineen; niinpä Blixt

Gordon och Tuffe Viktor esiintyivät monta kertaa, And Her Name tai Happy Hooligan eivät kertaakaan. Kaupallisenä yritelmänä Comics päättyi lähes samalle tasolle kuin Agentti X-9; se esittää mitä uudelleenjulkaistuja sanomalehtisarjoja sarjisten vakio-kuluttajat suostuivat ostamaan 70-luvulla. Vaan jos jostain löytyy paksunahkainen, isokenkäinen ja pitkäjännitteinen kustantaja kannattaa tämä idea halvasta karttuvasta sarjakuva-antologiasta toteuttaa; monikansallisena - soci-fia tähän väliin! - tätä projektia voisi kehittää EMYSS (= eri maiden yhdistyneet sarjakuvaseurat).

Edellä mainittu Blackbeardin ja Williamsin teos (336 isoa sivua) on mielenkiintoisimmillaan esitellessään vuosisadan alun sanomalehtisarjoja. Kirja kärsii lähinnä materiaalin tavattomasta määrästä; kun kaikki on esiteltävää ei mihinkään voi syvennyä, joten sarjojen kokonaistaso ja muuntuminen uusien piirtäjien myötä ei kirjasta käy ilmi. Toisaalta se tehokkaasti kumoaa esim. myytit undergroundin tai uuden eurooppalaisen sarjakuvan ainutlaatuisuudesta. Kingin Gasoline Alley, Sterrettin Polly And Her Pals, Rossin Mama's Angel Child sekä Peingerin The Kind-der-Kids ovat vain muutamia esimerkkejä Hergen, Barksin tai Mezieresin luokkaan kuuluvista kokosivun taitajista... suurin osa alkusarjakuvan tekijöistä olikin koulutettuja ammattilaisia, joilta sopii odottaa vank-

kaa tekniikkaa. Vanhat mestarit hallitsivat tietysti slapstick-komedian suvereenisti; juuri tässä ovat undergroundin mestarit edeltäjiltään oppia ottaneet, joskin underground yleensä toimi pelkistetyimmällä tasolla. Vanhojen mestarien slapstick-väkiä kulki sovittuun normien mukaan (kuten Laurel & Hardyfilmeissä), se oli turvallista väkivaltaa, paineiden purkamista ilman murhaa, siltoja polttamatta... pikkuporvarillista väkivaltaa kontra undergroundin inho-realistisen anarkistista terroria ennakoiva väkivalta (kas tässäpä tutkielman aihe jollekin!).

Sarjakuvalehteen verrattuna vanhoissa sanomalehtistripteissä kiehtoo niiden hiottu osaaminen; sarjakuvalehdethän olivat pitkään muropakettien kylkiäisiä, kunnes täydelliset amatöörit a'la Siegel ja Shuster (Superman) 30-luvun lopulla loivat omaehtoisen sarjakuvalehden ja tämän kanavan kautta ensimmäiset sarjakuvaan kasvaneet ja sen ilmaisumuotona sisäistäneet taitajat helmeilivät sellaisia mestariteoksia kuten 50-luvun alun E.C.-sarjat ja Mad. Underground puolestaan toi amatöörit takaisin, ainakin hetkeksi, joten ilmiönä se jossain määrin vastasi musiikin nykyistä uutta aaltoa. Alkuaikojen jälkeen on sarjakuvan kuohunta tapahtunut sarjakuvalehdissä sanomalehtisarjojen laitosuudessa vuodesta toiseen - tyypillinen esimerkki lamakaudesta on sekin, että viikkolehtien lisäksi jopa sanomalehdet kaivavat uudelleenjulkaistaviksi sarjakuvia 30- ja 40-luvuilta.

"The Smithsonian Collection..." on hyvä kokoelma harrastajalle, joka haluaa avartaa näkemystään sarjakuvan historiaan. Loistava se on kaikille sarjakuvan piirtämistä harrastaville, sillä teos esittelee niin monia tyyliuuntia ja oivaltavia teknisiä ratkaisuja että sitä voi suosittelaa oppikirjana, ja nimenomaan sellaisena. Ja vaikka kirja sisältää joistakin sarjoista pitkiäkin näytteitä (esim. Mickey Mouse vuodelta 1935, joku b-luokan sarja sankarina hönkönnäköinen hiiri) se kuitenkin, lisämateriaalin puuttuessa, herättää ehkä enemmän kysymyksiä kuin mihin vastaa; siis toimiva ja aktiiviva oppikirja, jos mikään!

Ja siitä 99-osaisesta antologiasta eivät tähdet vielä kerro... vaan näkyyhän mäeltä toinen maki!

Notary Sojac

Paavo Suuronen

